

FENOMEN

NOVI BROJ NIN-A

ZAŠTO
POLITIČARI
GRADE
CRKVE

Peru i
pare i
savest

MARKO LOVRIĆ
DRAGANA NIKOLETIĆ

BEOGRAD » Kad su političari ktitori, to nije samo čin vere i dobročinstva, nego se u finansijsko-pravnoj magli crkvenog zadužbinarstva često nađe mesta i za ovozemaljske strasti.

Evri, švajcarska banka i kamata nisu ključne reči koje bi čovek očekivao u tekstu o ktitorstvu, ali izvor NIN-a iz klira ih je koristio da opiše kako uglavnom niču crkve po Srbiji.

„Obično firma, institucija ili pojedinac uplate na račun eparhije sredstva na ime, recimo, socijalne pomoći ili pomoći Kosovu, koja su veća od koštanja hrama. Onda nešto zadrži nadležno svešteno lice, koje sve to pretvori u evre i da u švajcarsku banku pod kamatu. Nešto ide za izgradnju, a Crkvi se posle četrdeset pet dana vraća PDV od, valjda, 20 odsto, od čega četiri odsto ide Patrijaršiji. Osim toga, sa izvođačima se dogovori dvadeset do trideset odsto veća cena, pa se i ta razlika deli.“

ORDEN 450 EVRA

Milan Antonijević, predsednik Komiteta pravnika za ljudska prava, podseća da privredni kriminal uvek traži mogućnosti da bude na ivici zakona, u svojoj zoni, ali i da je malopredajni opis crn da crnji ne može biti. „Reč je o novcu koji je direktno izbačen iz budžeta Srbije i o ljudima koji su ostvarili prihod od krivičnih dela.“

Antonijević je u paraboli našeg izvora o spasavanju duše na prvu loptu našao pranje novca, proneveru, prevaru, zloupotrebu ovlašćenja odgovornog lica, zloupotrebu ovlašćenja u privredi, a pošto za dobra dela valja nagraditi, Crkva ima i odlikovanje.

„Zauzvrat, patrijarh Irinej ktitore odlikuje Ordenom Svetog Save prvog, drugog ili trećeg reda i mnogim drugim, što zavisi od toga koliko je novca poklonjeno. Nakon velikog osvećenja hrama, zaslužnom građaninu se dodeljuje orden, koji

je prethodno Svetom sinodu platilo 450 evra“, dodaje izvor NIN-a, koji je spreman da poučnu priču o savremenom srpskom zadužbinarstvu potvrdi fotografijama i video-zapisom.

ČISTI KAO SUZA

U Eparhiji šumadijskoj, sa sedištem u Kragujevcu, za NIN kažu da je kod njih od 1990. podignuto devet crkava čiji su ktitori privatna lica, a još se tri takve grade. Među ktitorima su i imena poznata javnosti. Hram Svetog Joanikija u Orašcu porodična je zadužbina Olivera Karić Nedeljkić, sestre Bogoljuba Karića. Dragan Marković Palma podiže Hram Svetog Jovana Krstitelja u Končarevu, a zadužbina predsednika Srbije Tomislava Nikolića biće Hram Svetog velikomučenika Dimitrija u Bajčetini. Na pitanja NIN-a, Dragan Marković je odgovorio da crkvu u Končarevu, sa šest krstova, pravi isključivo sopstvenim sredstvima i sredstvima sinovljeve firme. Crkva je, kaže, „relativno skromna“. Mada „crkva nikad nije skupa“, trudio se da bude ekonomičan, ali će hram biti oslikan.

Svaki ktitor koga je NIN pozvao tvrdi da je baš njihov slučaj čist kao suza. Da je sve išlo legalno, preko crkvenih odbora i tendera, od grubih radova do završnog ukrašavanja. Dragan Marković nije iskoristio jedno interesantno ktitorsko pravo: da u zadužbini bude naslikan, pominjan na bogoslužjenjima i na posletku u njoj sahranjen. „Ne mislim da sam svetac“, veli Marković za NIN, ali tvrdi da su sve transakcije transparentne jer bi inspekcija prvo njemu, kao političaru, tražila poroklo imovine.

MALA PRSA

Hram rođenja Presvete Bogorodice u Kačulicama, selu pokraj Čačka, pokazao nam je njegov paroh, predusretljivi jerej Bogoljub Simeunović. Nije oslikan – „biće, ako bog da“ – a gradio se od tridesetih godina prošlog veka. Podigli su ga meštani i ministar Velimir Ilić, a bio je, kaže paroh, potreban jer je na dan naše posete na službi imao sedamdeset šest vernika. Sam Velimir Ilić pak

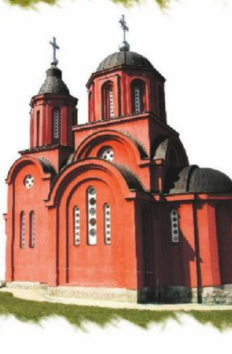
DRAGAN MARKOVIĆ PALMA: Hramove gradim zato što je bolje zidati njih nego vile na Dedinju, a i kao protivtežu rušenju crkava na Kosovu.

BRATISLAV GAŠIĆ: Šta mi je bilo na duši? Kada vi budete toliki dobrotvor i donator kao ja, znaćete šta mi je bilo na duši. Gde ste bili kada sam poklonio stanove siromašnoj deci?“

VELIMIR ILIĆ: Kao čovek privržen veri, podigao sam osam crkava, u svakom većem selu oko Čačka i mnoge obnovio. Nemam hobi, ali celog života gradim crkve.

Na putu ka budućem hramu predsednika **TOMISLAVA NIKOLIĆA** mimoišli smo se sa dva policijska džipa i još jednom patrolom pride.

za NIN podvlači da crkve veoma mnogo koštaju, pa se zato i dugo zidaju.

Ilić je, inače, političar sa najvećim brojem odlikovanja SPC. „Mala su Veljina prsa da prime sva odlikovanja koja je zaslužio“, rekao je patrijarh Irinej kada mu je dodelio Orden Svetog Stefana Prvovenčanog. Iako mnogi čačanski sveštenici negoduju što on dobija ordenje „kao da je iz svog džepa davao pare za izgradnju hramova“. Ipak, Velja Ilić smatra da mu odlikovanja pripadaju jer, kako

kaže: „Kao čovek privržen veri, podigao sam osam crkava, u svakom većem selu oko Čačka, i mnoge obnovio. Nemam hobi, ali celog života gradim crkve. Deo sredstava sam izdvajao sam, deo je skupljen donacijom meštana, ali je deo dobijan i od Vlade, kad je bilo para. U vreme kada nije bilo Ministarstva vera, novac je išao iz Ministarstva za kapitalne investicije.“

Kapitalnom investicijom u dušu čini se i buduća Crkva Svetog Jovana Krstitelja, koju je na kruševačkom

brdu Bagdala podigao bivši ministar odbrane Bratislav Gašić. U njoj se još ne služi, ali je osveštana i skoro spremna za vernike. Na spomen-plaketi kraj glavnih crkvenih vrata Bratislav Gašić i njegov „brat, roditelji i članovi porodica“ nalaze se u društvu „Svetog proroka, preteče i krstitelja Gospodnjeg Jovana“, pri dnu se našlo mesta i za patrijarha Irineja... veličina slova u prezimenu ktitora ne ostavlja sumnju da Gašić zaostaje za Markovićem u hrišćanskoj skromnosti. Crkva nije oslikana, ali obližnja kapela jeste, a u njoj je, među uobičajenim junacima fresaka, i figura sa odelom, kravatom i cipelama, koja trenutno nema lice, ali će očitost postati Bratislav Gašić. Bivši ministar nam je prvo tražio da pitanja o gradnji prosledimo informativnoj službi SNS, a na opasku da ta služba ne može da zna šta mu je bilo na duši kada je počeo da gradi crkvu, odgovorio je:

„Šta mi je bilo na duši? Kada vi budete toliki dobrotvor i donator kao ja, znaćete šta mi je bilo na duši. Gde ste bili kada sam poklonio stanove siromašnoj deci?“

OPROŠTAJ GREHA

Ovu hvalisavost dobrodelništvom nije moguće doživeti u Bajčetini, rodnom mestu Tomislava Nikolića, gde predsednik podiže Hram Svetog Velikomučenika Dimitrija. Izvor nas je upozorio da je crkva „opkoljena policijom i da ne može da joj se pride“, a na putu ka budućem hramu mimoišli smo se sa dva policijska džipa i još jednom patrolom pride. Predsedniku ili njegovom timu toliko je, čini se, stalo da njegovo dobročinstvo – crkva, asfaltiran put i sveže ofarbane bandere koje ga uokviruju – za sada ostane u tajnosti nadmorske visine Bajčetine (809 metara), da su se pobrinuli i da kraj crkve pobodu znak koji bez ikakvog razumnog razloga zabranjuje fotografisanje.

Na kraju, treba skrenuti pažnju i na to da nam je Eparhija šumadijska naglasila da sama gradnja hrama ne znači da će onome ko hram gradi samo zbog toga biti oprošteni gresi... ■